

Luyten, D., Boutmans, E., *Drugs, Recht en Welzijn*, Antwerpen, Kluwer, Van Loghum Slaterus, 1981, 224 blz.

Deze publikatie verscheen in de reeks *Recht en Welzijn* uitgegeven door Kluwer en Van Loghum Slaterus. Het doel van deze reeks is: 'In boekjes van bescheiden omvang een eenvoudige, maar verantwoorde uiteenzetting te geven over juridische aspecten van welzijnsnoden en maatschappelijke vraagstukken' waarbij het 'naast een louter weergeven van en informeren over wetgeving en rechtstoepassing, even belangrijk is om te weten wat nu precies de gevolgen zijn voor een individu in zijn maatschappelijke situatie. Daarom ook worden de boekjes bij voorkeur geschreven door twee auteurs: een jurist en een welzijnswerker'.

De auteurs van *Drugs* zijn Dirk Luyten, een socioloog met ervaring in een Jongeren Adviescentrum, en Eddy Boutmans, die als advocaat beroepsmatig met drugproblemen te maken heeft. Een eerste deel (hoofdstuk 1 tot en met 7) omvat een algemene analyse van de produktie, het gebruik en misbruik van drugs, terwijl een tweede deel (hoofdstuk 8 tot en met 18) juridische informatie weergeeft vooral dan in verband met illegale drugs.

Dat in het eerste deel de drugs in de brede zin van het woord aan bod komen is een pluspunt. Het gaat immers over 'psychoactieve stoffen' zoals alcohol, tabak, koffie, bepaalde psychofarmaca en illegale of (bij ons) maatschappelijk niet aanvaarde drugs.

Een andere verdienste van het eerste deel is dat de verschillende vormen van gebruik en misbruik genuanceerd gebracht worden en dat de analyse van deze fenomenen zich niet beperkt tot de individuele en psychosociale benadering ('van onderuit') maar dat de breedmaatschappelijke benadering ('van bovenuit') voldoende aan bod komt met inbegrip van economische alsook enkele historische aspecten.

Er werd bovendien gepoogd om zoveel mogelijk cijfermateriaal te verzamelen zonder hiervan misbruik te maken door onjuiste interpretaties, wat vaak gebeurt. Een enkele keer nochtans, met name bij het vergelijken van de verschillende studies over het gebruik van illegale drugs bij middelbare scholieren in Vlaanderen, wordt te gemakkelijk verklaard dat de cijfers in de loop der jaren een dalende lijn vertonen (p. 84). De studies uitgevoerd in Brussel, Limburg, Leuven en Gent zijn immers niet volledig vergelijkbaar. De 10,6 % druggebruikers in Brussel in 1970 dienen vergeleken te worden met de 5 % uit Leuven en Gent in 1978 (d.i. gebruik tijdens het afgelopen jaar), terwijl de 6,2 % druggebruikers uit Limburg in 1972 dienen vergeleken te worden met de 8 % – nl. 5 % gebruikers en 3 % stoppers (d.i. ooit gebruik van drugs) – uit Leuven en Gent in 1978. Het feit dat de resultaten in Leuven en Gent het midden houden tussen de resultaten in Brussel enerzijds en Limburg anderzijds, zou reeds voldoende verklaard kunnen worden door verwachte regionale verschillen. Aangezien de studies echter op verschillende momenten in de tijd werden uitgevoerd verwijzen de resultaten enkel naar een mogelijke hypothese dat de situatie in het begin en op het einde van de jaren 70 niet sterk verschillend is op het vlak van het in contact komen

met illegale drugs bij leerlingen uit de hoogste twee klassen van het secundair onderwijs.

Wat het tweede deel van het boek betreft (hoofdstuk 8 tot en met 18) is er als pluspunt te vermelden dat het een eenvoudige maar degelijke juridische benadering betreft, waarbij de auteur zich niet heeft beperkt tot een samenvatting van de specifieke wetgeving van (illegale) drugs maar waarbij het vooral gaat over rechtspraktijk gesitueerd binnen het globale rechtsbedelingssysteem.

Opvallend echter is de slechts gedeeltelijke complementariteit van de twee delen van het tweeluik waaruit het boek bestaat. Zoals de auteurs reeds in de verantwoording aangegeven, is in deel 2 bijna uitsluitend ingegaan op de illegale drugs. Dat dit hoofdzakelijk te wijten is aan een maatschappelijke contradictie is uiteraard begrijpelijk. De wetgeving in verband met andere psychoactieve stoffen is minder indrukwekkend (bvb. alcohol) maar soms toch zeer ingewikkeld (bvb. psychofarmaca). Enkele elementen uit de rechtspraktijk in verband met andere dan illegale drugs hadden het tweede deel toch beter doen aansluiten bij het eerste.

In elk geval eindigt het boek zonder echt besluit waarin de twee delen nog even hadden kunnen doorgelicht worden in functie van de hoofdbedoeling van de reeks *Recht en Welzijn* die wij in het begin van deze bespreking hebben geciteerd.

Drugs is een lezenswaardig boekje dat aanvullende informatie biedt ten aanzien van wat er hierover in Vlaanderen reeds gepubliceerd werd.

J. Casselman

Mols, G.P.M.F., Strafbare samenspanning. Een rechtshistorisch en rechtsvergelijkend onderzoek, Gouda-Quint, Arnhem, 1982, 192 blz.

De aandacht voor het begrip samenspanning is bij onze noorderburen scherper geworden naar aanleiding van de kaping van de stoptrein tussen Beilen en Hoogeveen door een vijftal Zuidmolukkers op 2 december 1975 en naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 22 juni 1976 betreffende de gijzelings-affaire Paleis Soestdijk (*N.J.*, 1976, 563). Daarbij kwamen naderhand nog stemmen op om de samenspanning in bepaalde gevallen strafbaar te stellen bij de bestrijding van terrorisme (prof. G.E. Mulder) en m.b.t. handel in verdovende middelen (minister De Ruiter). Ook in ons land kwam het rechtsinstituut in de belangstelling dankzij de opmerkelijke openingsrede van procureur-generaal Verhegge (*R.W.*, 1980-81, 345-376).

Het proefschrift van Mols is opgebouwd rond zes hoofdstukken: het Romeinse recht, de periode tot 1795, de Franse Revolutie, de Nederlandse wetgeving vanaf het Koninkrijk Holland tot heden, de samenspanning in Engeland en de Verenigde Staten, en de slotbeschouwingen. In die slotbeschouwingen komt Mols tot de conclusie dat de voordelen die de samenspanning vanuit het oogpunt van doelmatigheid te bieden heeft manifest zijn, maar tegelijkertijd problematisch zijn vanuit het oogpunt van rechtmatigheid (160).

De Belgische lezer moet bij de lectuur voorzeker rekening houden met essentiële verschillen tussen het Nederlandse en Belgische, zowel materiële als formele recht. Er bestaat geen analoge strafbepaling als de art. 136 en 137 N.Sr. voor het opzettelijk niet-waarschuwen van justitie of politie, als men kennis